

Nepamirškime laisvės skonio

Kęstutis Danielius RIMKEVIČIUS

Taip jau kasmet atsitinka, kad „Kultūros aktualijų“ pirmasis metų numeris pasiekia savo skaitytojus tarpušventyje – tarp Vasario 16-osios ir Kovo 11-osios. Tas trumpas laikas, skiriantis vieną Nepriklausomybės šventę nuo kitos, o gal tiksliau – jungiantis šias dvi ypatingas dienas, tikriausiai daug kam yra apmąstymų laisvės tema laikotarpis. Žinoma, visuose Lietuvos kultūros centruose šie apmąstymai yra itin intensyvūs, nes privalo būti realizuoti kokiais nors minėjimais, išskilmėmis, vakaronėmis, tęstiniais renginiais. Vardan tos Lietuvos ir jos kultūros šiuo šventiniu laikotarpiu išsakoma daugybė gražių žodžių, dainuojamos dainos, skamba sveikinimai ir linkėjimai. Visi Lietuvos kultūros darbuotojai būna įsisukę į šventinių renginių sukuri. Šventinę nuotaiką palaiko ir proginės laidos per televiziją. Suklūsta ir surimtėja net aikštingoji spauda. Visi žinome – privalome sudalyvauti didžiuosiuose Nepriklausomybės atšakose, nes kitaip negausime Tėvynės palaiminimo, – negalėsime pasitikinti, kad esame ištikimi Lietuvos vaikai.

Nežinia kodėl, bet rašydamas šias šventinį laikotarpį apibūdinančias eilutes, imu jausti savo tekste keistą ironijos virpėjimą. Taigi imu pats savęs klausiti – kodėl negaliu visiškai nuoširdžiai atsiduoti pakylėtai šventės nuotakai? Kodėl Valstybės atkūrimo 90-metis ir Kovo 11-osios pergalė mano širdyje šiandien ima slėptis po permatomu ir skaidriu, bet dusinančiu ironijos celofanu? Tokie tad „nekultūringi“ klausimai ima kamuoti mane, rašantį įvadinį straipsnį „Kultūros aktualijoms“.

Tikriausiai būsiu nekuklus, bet ir labai nesuklysiu pavadindamas save Sąjūdžio vaiku. Daug ryškiausių mano vaikystės prisiminimų susiję su trispalvėmis pražyduisiais mitingais, eisenomis ir, kas svarbiausia, ta ypatinga išsivadavimo nuotaika – laisvės dvasia, kuri tuomet buvo ir oras, ir vanduo, ir duona. Kartais net pavadinu save Nepriklausomybės degustatoriumi, nes laisvės skonis mano burnoje skleidėsi kartu su liaudies dainų posmais „Skamba skamba kankliai“ festivaliuose ar prie skautiškų laužų. Etninė kultūra tuomet buvo vienas svarbiausių prieskonių, teikiančių laisvės skoniui pikantiškumo. Šiandien šio prieskonio visur dedama tikrai daug, tik ar nesistengiama juo „užkišti“ pačios laisvės alquio. Juk, žinia, maisto papildai ar prieskoniai niekuomet nepakeis to, ko iš tiesų reikia mūsų gyvasčiai palaikyti.

Vėl švenčiama Vasario 16-oji, 1989. *Atgimimo balsai. Vilnius, 1991*

Matyt, savo laiku atsivaikščiojau į mitingus ir tautos šventes. Dabar vis dažniau suabejoju, ar verta eiti į oficialius Nepriklausomybės minėjimus ir šventinius koncertus. Ką man sakys ten skambėsiančios kalbos ir dainos? Galbūt įpils alyvos į sentimentų laužą, o gal praskries pro šalį neišgirstos, nepaskanautos. Tikriausiai tapau statistiniu vartotoju kultūros atstovu – visko noriu paragauti, viskuo pasimėgauti... O gal tiesiog kartą jutęs laisvės skonį, negaliu tenkintis tuo, kas privaloma tvarka pašildyta rutinišose mikrobangų krosnelėse...

Iš tiesų per daug nešventiškas šis šventinis įžanginis žodis. Vis dėlto esu įsitikinęs, kad Laisvei ir Nepriklausomybei netinka taisyklė, jog apie jubiliatą – kaip apie mirusįjį – arba gerai, arba nieko. Laisvės negalima uždaryti į jubiliejų ir minėjimų karstą. Laisve reikia kvėpuoti, jos ragauti. Mano minėta ironija, matyt, ir atsiranda tuomet, kai neragaudami, o tik vertindami gražų įpakavimą ar serviravimą, mėginame džiaugtis laisvės puota.

Linkiu sau ir visiems kultūros darbuotojams, visiems Lietuvos žmonėms – pajuskime tikrąjį Vasario 16-osios ir Kovo 11-osios skonį. Laisvės dvasia teuždega mūsų širdis, kad su Nepriklausomybės skoniu burnoje išstartume – LIE-TU-VA!